

Hämeenlinna Vanajan kirkon hautausmaan laajennusalueen arkeologinen tarkkuusinventointi 2012

ver.2

Hannu Poutiainen
Ville Laakso
Tapani Rostedt
Timo Sepänmaa

Kustantaja: Hämeenlinnan seurakuntayhtymä

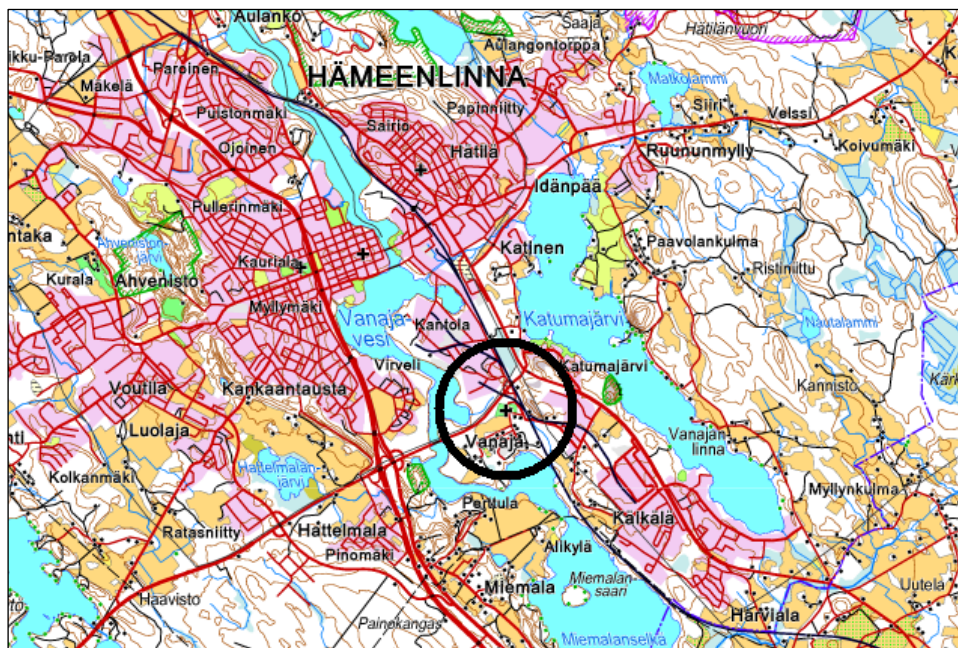
Sisältö

Perustiedot:	2
Inventointi	3
Havainnot	4
Koekuopat	4
Yhteenveto	7
Kuvia	7

Kansikuva: Tutkimusaluetta Vanajan kirkon ja hautausmaan eteläpuolella – koekuopitusta.

Perustiedot:

- Alue:* Hämeenlinna, Vanajan kirkon eteläpuolella sijaitseva hautausmaan laajennus-alue.
- Tarkoitus:* Selvittää sijaitseeko suunnitellulla hautausmaan laajennusalueella kiinteää muinaisjäännöstä
- Työaika:* lokakuun lopulla 2012
- Kustantaja:* Hämeenlinna seurakuntayhtymä
- Tekijät:* Mikrolahti Oy, Hannu Poutiainen, Tapani Rostedt, Ville Laakso ja Timo Sepänmaa
- Aikaisemmat tutkimukset:* Sirkka-Liisa Seppälä 1999 inventointi
- Tulokset:* Arkeologisen tarkkuusinventoinnin tuloksena tutkimusalueella ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Vanaja. Tutkimusalueen sijainti.

Selityksiä:

Koordinaatit , kartat ja ilmakuvaoitteet ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa (Euref).

Kartta ja ilmakuvapohjat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta kesällä 2012 ellei toisin mainittu.

Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmattunusta. Valokuvat digitaalisia, kopiot niistä on luovutettu tilaajalle CD:llä. Valokuvat ovat tallella myös Mikrolahti Oy:n serverillä ja varmuuskopiolevyillä, ko. projektin kansiossa.

Kuvaajat: Hannu Poutiainen , Tapani Rostedt ja Ville Laakso

Vanajan Kirkon eteläpuolella sijaitseva tutkimusalue rajattu vihreällä.

Inventointi

Hämeenlinnan seurakuntayhtymällä on tavoitteena laajentaa hautausmaata Vanajan kirkon eteläpuolella sijaitsevalle alueelle, joka on tällä hetkellä peltona. Museovirasto edellytti alueella suoritettavan arkeologinen selvitys ennen sen kaavoittamista.

Hämeenlinna seurakuntayhtymä tilasi arkeologisen tarkkuusinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Museovirastolta katsottiin tässä tapauksessa hyväksi pyytää tutkimuslupa, vaikka alue ei ole muinaisjäännösalue. Tutkimuslupa saatiin 8.10.12 (dnro 063/302/2012). Maastotutkimukset suoritettiin lokakuun lopussa neljän päivän aikana Hannu Poutiaisen, Tapani Rostedin, Ville Laakson ja Timo Sepänmaan toimesta hyvissä maastotutkimusolosuhteissa. Tilaajan edustaja osoitti paikan päällä hautausmaan laajennusalueen, mihin tutkimus tuli kohdistaa.

Vanajan kirkko on mahdollisesti rakennettu rautakautisen asuinpaikan päälle, minkä lisäksi kaavamuutosalueen läheisyydessä tunnetaan useita rautakautisia muinaisjäännöskohteita. Lähimpänä tutkimusaluetta, n 110 m nyt tutkitun pellon itäreunasta itään sijaitsee Salon eli Neulavuoren kuppikivi (109010040). Kirkosta n. 250 m pohjois-luoteeseen on sijainnut Kantolanniemen kalmisto (109010038). Kirkosta n. 350 etelään sijaitse Imatran Voima 1 kuppikivi (109010041) ja n. 430 m lounaaseen Imatran Voima 3 kuppikivi (109010042) ja niiden eteläpuolisella alueella on useita kalmistopaikkoja ja kalmistoon liittyviä löytöpaikkoja (Imatran Voima 2, 4 – 9)

Tutkimusalue sijaitsee Vanajan kirkon eteläpuolisella peltoalueella. Tutkimusalueen kokonaispinta-ala on 13061 m². Maaperä alueella on savea ja hiesua. Tontin alue oli kesannolla, nurmella, eli peitteinen, mutta kasvillisuus ei ollut kovinkaan korkeaa. Maasto viettää hyvin loivasti kohti kirkkoa ja hautausmaata, jota pellonreunan tuntumassa on korotettu 1,5-2 m. Myös Kirkon ohi kulkevaa maantietä, nykyisin kevyenliikenteen väylää, on korotettu selvästi suhteessa

peltoalueeseen. Pellon ja kirkkomaan luoteisnurkkaus on pusikko, maapohja kostea savea, matalimmalla kohdalla kapea oja.

Työssä käytettiin menetelmänä lapiolla tehtyjä koekuoppia sekä maanäytekairausta. Lisäksi tehtiin metallinilmaisinsentää. Viimeisessä vaiheessa alueelle kaivettiin minikaivurilla koneellisesti koekuoppia (kooltaan noin 0,8x1,5 m), yhteensä 67 kappaletta. Kaikki kuopat kaivettiin ns. puhtaaseen eli koskemattomaan maahan saakka 80 cm leveällä ja tasateräisellä kauhalla.

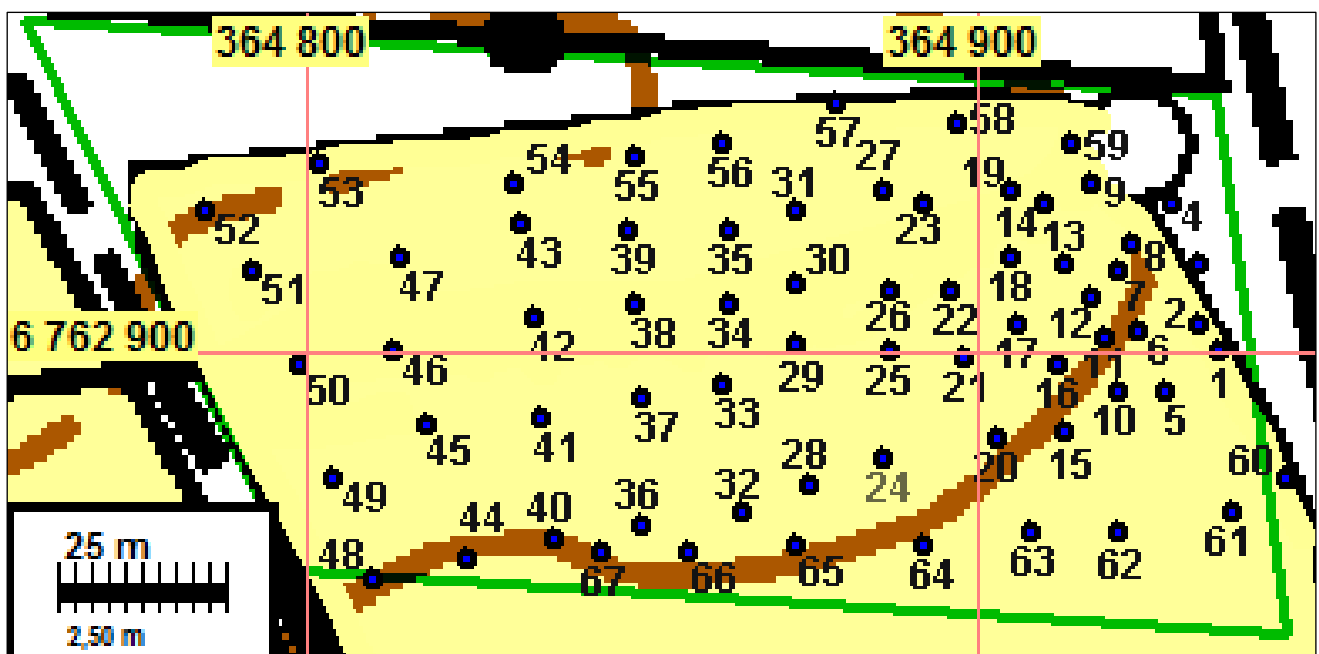
Pienin välimatkoin tehdyllä maanäytekairauksella etsittiin mahdollisia merkkejä maaperässä havaittavista ilmiöistä kuten kulttuurikerroksista ja rakenteista. Koekuopitusta taas käytettiin paitsi täydentämään muilla menetelmillä saatuja havaintoja myös itsenäisenä kenttätyömenetelmänä. Metallinilmaisinsinnällä pyrittiin löytämään metalliesineitä paitsi maanpinnalta myös syvemmältä maaperästä. Tutkimusaluetta käytiin siten läpi erilaisilla ja toisiaan täydentävillä kenttätyömenetelmillä.

Havainnot

Tutkimuksessa tavatut löydöt (ikkunalasi, tiili, posliini, fajanssi, punasavikeramiikka, rautaesineet) ovat varsin uudenaikaisia ja niitä löytyi vain vähän. Lisäksi löytyi hippunen palanutta luuta ja kappale liitupiippua sekä pari murua palanutta savea. Kaikki löydöt ovat sellaisia, joita tyypillisesti esiintyy kylien ja talojen laitamilla ja pelloilla. Mitään rakenteita tai kulttuurikerrosta ei tavattu yhtä koekuoppaa nro 26 lukuun ottamatta.

Koekuopat

Maa kaikissa koekuopissa oli savea. Kaikissa todettiin (selkeästi paikalla olevasta pellostä johtuva) sekoittunut muokkauskerros, joka alkoi kaikissa kuopissa pinnasta. Alla olevassa taulukossa on ilmoitettu tämän peltokerroksen suurin syvyys sekä koekuopan suurin kaivettu syvyys, joka samalla osoittaa syvyyden, johon puhdas harmaa savi kuopan kohdalla vähintään ulottuu. Kaikki löydöt ovat muokkauskerroksesta; löytöjä ei talletettu.

Koekuopan numero	N	E	Syvyys cm peltokerros	Suurin kaivettu syvyys (cm)	Löydöt ja huomiot
1	6762900	364936	18	62	
2	6762904	364933	39	54	Tiilenpaloja
3	6762913	364933	21	47	
4	6762922	364929	32	61	
5	6762894	364928	39	72	
6	6762903	364924	56	62	Tiilenpaloja
7	6762912	364921	42	52	
8	6762916	364923	38	58	
9	6762925	364917	52	76	
10	6762894	364921	59	89	
11	6762902	364919	44	78	
12	6762908	364917	29	68	
13	6762913	364913	32	65	
14	6762922	364910	42	57	Posliinia
15	6762888	364913	45	65	Rautainen sarana
16	6762898	364912	34	63	Tasolasia
17	6762904	364906	32	62	Astialasia
18	6762914	364905	32	62	
19	6762924	364905	43	64	Tasolasia
20	6762887	364903	37	67	
21	6762899	364898	48	77	
22	6762909	364896	30	79	
23	6762922	364892	32	66	
24	6762884	364886	32	63	
25	6762900	364887	38	71	
26	6762909	364887	37	70	Ks. erillinen kuvaus
27	6762924	364886	36	77	
28	6762880	364875	41	65	Astialasia
29	6762901	364873	38	70	Tiilenpaloja
30	6762910	364873	31	79	
31	6762921	364873	28	71	Fajanssia
32	6762876	364865	39	74	
33	6762895	364862	45	75	
34	6762907	364863	55	76	
35	6762918	364863	48	80	
36	6762874	364850	29	62	
37	6762893	364850	40	69	
38	6762907	364849	47	78	Fajanssia
39	6762918	364848	50	68	
40	6762872	364837	34	64	
41	6762890	364835	47	74	
42	6762905	364834	54	81	
43	6762919	364832	35	61	
44	6762869	364824	37	67	
45	6762889	364818	40	71	
46	6762900	364813	36	88	
47	6762914	364814	30	73	Pullolasia
48	6762866	364810	35	65	

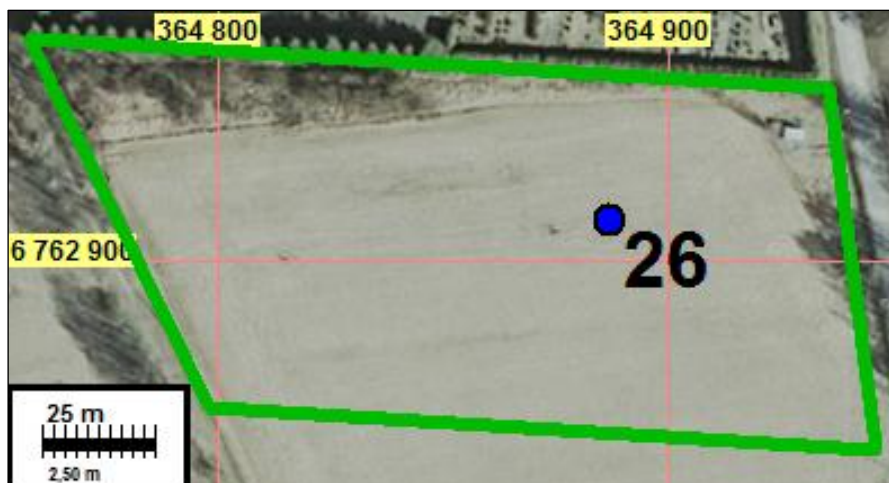
49	6762881	364804	36	70	
50	6762898	364799	34	77	
51	6762912	364792	34	73	
52	6762921	364785	45	68	
53	6762928	364802	41	76	
54	6762925	364831	54	82	
55	6762929	364849	59	88	Tiilenpaloja
56	6762931	364862	62	83	
57	6762937	364879	42	77	
58	6762934	364897	58	73	Tiilenpaloja
59	6762931	364914	35	56	
60	6762881	364946	39	59	
61	6762876	364938	36	57	
62	6762873	364921	29	72	
63	6762873	364908	39	71	
64	6762871	364892	38	66	
65	6762871	364873	37	69	
66	6762870	364857	36	63	
67	6762870	364844	34	75	

Koekuoppa 26

(N 6762909 E 364887)

50 cm:n syvyydestä tuli esille 2,5 cm paksu, poikkileikkaukseltaan epämääräinen, pitkälle lahonnut puujäännös, jonka suurin havaittu pituus oli 110 cm, suunta itä-länsi. Vaakatasossa ollut jäännös on vuosilustojen perusteella peräisin puun ydinosasta. Veiston jälkiä ei erottunut. Puun ympäristö kaivettiin lapiolla ja lastalla, jotta saataisiin selville, onko se osa jostakin isommasta jäännöksestä. Samasta tasosta, noin 20 cm:n päästä puujäännöksestä, todettiin liitupiipun varsi ja pala posliinia.

Puujäännöksen päällä oli sekoittunutta maata (savea, peltokerros) ja harvakseltaan, mutta ympäristöään runsaammin, pyöreitä kiviä, joiden halkaisija oli 10-20 cm. Muita rakenteita ei puujäännöksen yhteydessä havaittu. Maa puujäännöksen tasolla sen molemmilla puolilla oli puhdasta savea. Puujäännöksen ympärille ja alapuolelle tehtiin useita maaperäkairan pistoja, joissa ei havaittu mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Kyseessä saattaa olla vanhakantaisen salaojituksen jäännös.

Yhteenveto

Koekuopista ja kairanäytteistä voitiin todeta, että alueen maa-aines koostuu muokkauskerroksesta ja sen alapuolisesta savesta. Vähäiset löydöt, mm. fajanssi ja posliini, viittaavat 1900-luvun alkupuolelle, liitupiipun kappale myöhäisintään 1800-luvun puolivälin paikkeille. Mitään arkeologisesti merkittävää rakennetta, kiveystä, anomaliaa tms. paikalla ei ollut todettavissa. Alueella ei ollut mitään merkkejä myöskään varsinaisista kulttuurikerroksista. Alueella ei toisin sanoen ollut todettavissa merkkejä muinaisjäännöksestä.

Havaintojen perusteella nyt tutkitulla alueella ei ole kiinteää muinaisjäännöstä.

19.11.2011

Hannu Poutiainen

Kuvia

Tutkimusalue (pelto) ennen arkeologisen kenttätyön aloittamista.

Tutkimusalue (pelto) ennen arkeologisen kenttätyön aloittamista.

Kostea maapohjaa ja ojaa tutkimusalueen luoteisnurkassa.

Hautausmaan 2 m korotettua maanpintaa tutkimusalueen reunassa.

Korotettua maantietä tutkimusalueen koillisreunassa.

Arkeologi Ville Laakso tutkii koneellisesti kaivettua koekuoppaa.

Metallinilmaisinsintää peitteisellä peltoalueella. Taustalla Vanajan kirkko

Koekuopitusta

Maanäytekairausta käsikairalla (pesän halk. 1 cm)

Alla: Tyypillistä kerrosta koekuopassa (kuoppa 38).
Kuoppa 31

